

Opvang van kinderen in de schoolgaande leeftijd in de EU

infosheet

WAT is de context?

Kinderopvang komt in het Europees sociaal beleid steeds hoger op de agenda te staan. Het is van essentieel belang de voorzieningen voor kinderopvang te verbeteren zodat vrouwen gemakkelijker de stap naar de arbeidsmarkt kunnen zetten en op die manier één van de werkgelegenheidsdoelstellingen van Lissabon kan worden gehaald, namelijk 60 % arbeidsparticipatie door vrouwen in 2010. Het aanbieden van kwalitatief hoogwaardige kinderopvang is ook een manier om gezinnen te ondersteunen, een beter evenwicht tussen werk en privéleven te realiseren en – vooral – om het welzijn van de kinderen zelf te waarborgen, want meer en meer wordt erkend dat veel kinderen in Europa nog altijd blootgesteld zijn aan armoede en sociale uitsluiting.

WAAROM dit onderzoek?

Kinderopvang is de afgelopen jaren het onderwerp geweest van uitgebreid onderzoek, maar er was minder aandacht voor de buitenschoolse opvang van kinderen in de schoolgaande leeftijd (tussen de vijf en twaalf jaar oud). Bij deze vorm van kinderopvang gaat het om alle getroffen regelingen buiten de verplichte schooluren die elementen zoals lichamelijke verzorging, socialisatie, spel en/of opvoeding omvatten. De Stichting heeft diepgaand onderzoek verricht naar buitenschoolse kinderopvang, met nadruk op ontwikkelingen op het gebied van werkgelegenheid en goede praktijk binnen de kinderopvangsector. Er werden twee hoofdaspecten onderzocht: de werkgelegenheidsinitiatieven die bijdragen aan de ontwikkeling van gekwalificeerd personeel, en de betaalbaarheid en de duurzaamheid van voorzieningen voor kinderen die in achtergestelde gebieden wonen (gebieden een hoge dichtheid van huishoudens die te kampen hebben met armoede en ontbering).

De diensten die in de studie aan bod komen zijn onder meer kinderdagverblijven, instellingen voor voor- en naschoolse opvang in de particuliere, publieke en derde sector, en andere gereguleerde en vrijwillige diensten. De eerste fase van het onderzoek bestond naast een literatuurstudie van de situatie in de EU ook uit een analyse van het werkgelegenheidspotentieel van de kinderopvangsector in Cyprus, Hongarije, Oostenrijk, Polen, het Verenigd Koninkrijk en Zweden. In de tweede fase van het onderzoek werd de binnenlandse situatie in België, Duitsland, Estland, Portugal, Tsjechië en, nogmaals, het Verenigd Koninkrijk geanalyseerd betreffende het aanbieden van kinderopvang in achtergebleven gebieden.

WAT zijn de resultaten?

Werkgelegenheid, opleiding en diensten

- In het algemeen groeit de kinderopvangsector in de hele EU. De arbeidsomstandigheden in de diverse bestudeerde Lidstaten verschillen echter wat betreft arbeidsvoorwaarden, openingstijden en bestrijkinggebied.
- In de Lidstaten waar de meeste buitenschoolse opvang wordt verzorgd door leerkrachten, zijn de lonen van werknemers in de kinderopvang in het algemeen hoger en is hun imago beter.
- Opleidingen en kwalificaties zijn overal in de EU anders. In sommige Lidstaten wordt de opvang verzorgd door bevoegde leerkrachten, in andere door lager gekwalificeerd personeel zonder lesbevoegdheid.
- Kinderopvang moet tegemoetkomen aan de behoeften van kinderen en moet voorzien in verschillende stimulerende en boeiende activiteiten die passen bij hun leeftijd. Het is verder cruciaal dat de opvang tegemoetkomt aan de behoeften van gezinnen. Daartoe moet in flexibele uurregelingen en in een betaalbare dienstverlening worden voorzien.

Opvang in achtergestelde gebieden

- De beschikbare voorzieningen en diensten voor kinderen in achtergestelde gebieden laten vaak te wensen over of zijn ontoereikend.
- De sleutelkenmerken van een goed werkende buitenschoolse kinderopvang in achtergestelde gebieden omvatten ondersteuning door de publieke sector, betrokkenheid van de gemeenschap en een gecombineerde dienstverlening.
- Voorzieningen voor buitenschoolse kinderopvang hebben meer succes en een grotere impact wanneer de plaatselijke gemeenschap betrokken is bij de ontwikkeling en het beheer ervan.
- Gezinnen die in achtergestelde gebieden wonen, kampen vaak met een aantal problemen die het best tegelijk worden aangepakt door kinderopvang aan te bieden in partnerschap met andere dienstverlenende instanties, zoals maatschappelijke diensten, onderwijs en gezondheidszorg.

- In sommige gebieden wordt de buitenschoolse opvang aangewend voor het aanpakken van de specifieke problematiek van gezinnen die behoren tot etnische minderheden, om zo de aanwezigheid en de prestaties op school, de taalvaardigheid en de sociale integratie te bevorderen.
- Ook bestaat er buitenschoolse opvang voor kinderen met een lichamelijke beperking of leerstoornissen en voor kinderen uit huishoudens met problemen als huiselijk geweld of drugs- en alcoholverslaving.

Sociale insluiting en gelijke kansen

- Instellingen voor kinderopvang moeten de succesvolle integratie van werk en gezin bevorderen.
- De groei van de werkgelegenheid in de kinderopvangsector kan ertoe bijdragen dat alle kinderen gelijke kansen krijgen, en kan tegelijkertijd de arbeidsparticipatie door vrouwen een impuls geven.
- Zowel in de werkgelegenheid in de sector als op het terrein van de dienstverlening kan het streven naar gelijkheid zijn weerslag vinden.
- De kinderopvangsector moet een gevarieerd personeelsbestand hebben dat een afspiegeling is van de diversiteit van de kinderen die er worden opgevangen.
- De verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen dat in de sector werkt is niet in evenwicht en dit probleem moet worden aangepakt, bijvoorbeeld door prikkels te ontwikkelen om meer mannen aan te werven binnen de sector, en door rolmodellen te identificeren die de waarde van een carrièrekeuze in de kinderopvang onderstrepen.

Uitgangspunten van de sociale partners

De vakbonden zijn om diverse redenen voor verbetering van de buitenschoolse opvang, die volgens hen de volgende voordelen oplevert: werkenden profiteren ervan, de arbeidsparticipatie door vrouwen krijgt een impuls, er ontstaan betere mogelijkheden op het gebied van loopbaanontwikkeling, de stress bij werkenden met kinderen neemt af, zowel kinderen als ouders worden er gezonder op en de werkgelegenheid neemt toe, met name in achtergestelde gemeenschappen. De vakbonden zijn verder geïnteresseerd in een verbetering van de arbeidsvoorwaarden en de carrièreperspectieven van personeel in de kinderopvang.

De werkgevers zijn evengoed voorstander van een beter aanbod op het gebied van kinderopvang. Om doeltreffend te kunnen concurreren hebben bedrijven kwalitatief hoogwaardig, betrouwbaar en productief personeel nodig. Buitenschoolse opvang kan hieraan een bijdrage leveren doordat meer mensen zich dan kunnen vrijmaken voor de

Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Ierland
Telefoon: (+353 1) 204 31 00
E-mail: postmaster@eurofound.europa.eu
Website: <http://www.eurofound.europa.eu>

arbeidsmarkt. Als werkenden toegang hebben tot betrouwbare buitenschoolse opvang, is de kans groter dat zij bij hun werkgever blijven werken, wat van groot belang is, gezien de kosten van werving en opleiding. Bovendien zal meer werkgelegenheid in achtergestelde gebieden ertoe leiden dat huishoudens een groter inkomen verwerven en meer geld kunnen uitgeven, wat de plaatselijke economie ten goede komt.

Ook overheden profiteren ervan als zij zorgen voor kwalitatief hoogwaardige, betaalbare en toegankelijke opvang – zowel in het algemeen als met name in achtergestelde gebieden. Het aanbod van dergelijke zorg kan overheden helpen hun strategische doelen te bereiken op het gebied van armoedebestrijding, betere schoolprestaties, economische ontwikkeling, sociale insluiting, veiligheid, een betere gezondheid en evenwicht tussen werk en privéleven. Daarnaast kan kinderopvang hen helpen bij de aanpak van de uitdagingen op langere termijn van demografische verandering en wereldwijde concurrentie.

WAT nu?

In heel Europa wordt een groot deel van de aangeboden kinderopvang gekenmerkt door gebrekkige beschikbaarheid, hoge kosten, ontoegankelijkheid, slechte dienstverlening en een ontoereikend aanbod. Het is dan ook een vitale uitdaging voor beleidsmakers om in heel Europa een kinderopvangsector te ondersteunen waarvan alle kinderen in gelijke mate kunnen profiteren.

Initiatieven die een impuls geven aan de kwaliteit en de beschikbaarheid van de opvang zijn welkom en moeten worden ondersteund zodat buitenschoolse opvang een verrijkende ervaring is die de persoonlijke, emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen bevordert. Door een verbetering van de kwaliteit van de zorg kunnen ouders er bovendien op vertrouwen dat er goed voor hun kinderen wordt gezorgd terwijl zij aan het werk zijn, waardoor de arbeidsparticipatie toeneemt en de economie wordt versterkt.

Het beleid op het gebied van kinderopvang moet als een volwaardig beleidsterrein worden ontwikkeld; de beleidsagenda op het gebied van sociale bescherming is een vitaal instrument om ervoor te zorgen dat bij die ontwikkeling het kind centraal staat.

Meer informatie

Teresa Renehan, informatiecoördinator: ter@eurofound.europa.eu

Hoofdverslagen

Employment developments in childcare services for school-age children

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0632.htm>

Out-of-school care services for children living in disadvantaged areas

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0752.htm>

Nationale verslagen

Deze verslagen zijn beschikbaar op

<http://www.eurofound.europa.eu/areas/labourmarket/childcare.htm>

Overig onderzoek van de Stichting

Informatie over een ander onderzoeksproject naar de toekomst van de

kinderopvangsector is beschikbaar op

<http://www.eurofound.europa.eu/emcc>

De aspecten van kinderopvang die een rol spelen in de

arbeidsverhoudingen zijn het onderwerp van de publicatie *Reconciliation*

of work and family life and collective bargaining in the European Union:

An analysis of EIRO articles (<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0606.htm>)